

2024/2218

4.9.2024

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2024/2218,

28. august 2024,

**Euroopa Nõukogu tehisintellekti ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi raamkonventsiooni
Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114 koostoimes artikli 218 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Otsusega (EL) 2022/2349 ⁽¹⁾ andis nõukogu komisjonile loa alustada liidu nimel läbirääkimisi Euroopa Nõukogu tehisintellekti ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi konventsiooni üle. Läbirääkimised jõudsid edukalt lõpule 17. mail 2024, kui tehisintellekti ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi raamkonventsioon (edaspidi „konventsioon“) parafeeriti ja Euroopa Nõukogu ministrite komitee selle vastu võttis.
- (2) Konventsioonis on sätestatud üldpõhimõtted ja kohustused, mida konventsiooniosalised peaksid järgima, et tagada inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi kaitse seoses tehisintellektisüsteemide elutsükli jooksul toimuva tegevusega.
- (3) Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 13. juunil 2024 Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklite 16 ja 114 alusel vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1689, ⁽²⁾ mis sisaldab tehisintellektisüsteemide liidus turule laskmist, kasutusele võtmist ja kasutamist reguleerivaid ühtlustatud norme, mis põhinevad üldiselt täielikul ühtlustamisel. Kõnealused normid on liikmesriikides vahetult kohaldatavad, välja arvatud juhul, kui kõnealuses määruses on sõnaselgelt sätestatud teisiti. Konventsiooni tuleks liidus rakendada üksnes määruse (EL) 2024/1689 ning kohaldataval juhul muu asjakohase liidu õigustiku kaudu.
- (4) Konventsiooni kohaldamisalast on välja jäetud tehisintellektisüsteemide elutsükli jooksul toimuv tegevus, mis on seotud riiklike julgeolekuhuvide kaitsega. Määrusega (EL) 2024/1689, mis on peamine konventsiooni rakendav liidu õigusakt, jäetakse selle kohaldamisalast välja ka tehisintellektisüsteemid, mis lastakse turule või võetakse kasutusele või mida kasutatakse muudetud või muutmata kujul üksnes riikliku julgeoleku eesmärgil, ning selliste tehisintellektisüsteemide väljundid, mida liidus kasutatakse üksnes sellistel eesmärkidel, olenemata sellest, mis liiki üksnes neid tegevusi teostab. Lisaks jääb riiklik julgeolek iga liikmesriigi ainuvastutusse, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 4 lõikes 2. Sellest tulenevalt tuleks konventsiooniga loodaval konventsiooniosaliste konverentsil väljendatavas liidu seisukohas järgida eespool esitatud piire. Komisjon peaks konventsiooniosaliste konverentsil hoiduma eelkõige arutamast tehisintellektisüsteemide elutsükli jooksul toimuvat tegevust, mis on seotud riiklike julgeolekuhuvide kaitsega, või võtmast selle suhtes seisukohta.
- (5) Võttes arvesse, et konventsiooni isikuline ja esemeline kohaldamisala ning sisulised sätted langevad suurel määral kokku määrusega (EL) 2024/1689, mida täiendab muu asjakohane liidu õigustik, võib konventsiooni sõlmimine mõjutada liidu ühiseid norme või muuta nende kohaldamisala ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 2 tähenduses.

⁽¹⁾ Nõukogu 21. novembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2349, millega antakse luba alustada Euroopa Liidu nimel läbirääkimisi tehisintellekti, inimõigusi, demokraatiat ja õigusriiki käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni üle (ELT L 311, 2.12.2022, lk 138).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ja muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus) (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>).

Muu asjakohane liidu õigustik hõlmab õigusakte, mille eesmärk on rakendada liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigusi, näiteks liidu diskrimineerimisvastased õigusaktid, mille hulka kuuluvad nõukogu direktiivid 2000/43/EÜ⁽³⁾ ja 2000/78/EÜ;⁽⁴⁾ liidu andmekaitseõigustik, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) 2016/679⁽⁵⁾ ja (EL) 2022/2065,⁽⁶⁾ mille eesmärk on tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne veebikeskkond, kus austatakse põhiõigusi, sealhulgas õigust väljendusvabadusele ning õigust saada ja levitada teavet; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/900⁽⁷⁾ ning tooteohutusalsed ja tootevastutust käsitlevad õigusaktid, sealhulgas nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ⁽⁸⁾. Seetõttu on liidul ainuvälispädevus konventsiooni allkirjastamiseks. Sellest tulenevalt peaks konventsiooniosaliseks saama üksnes liit, eeldusel et konventsioon hiljem sõlmitakse.

- (6) Konventsiooniosaliste konverentsil on oluline roll konventsiooni tõhusal rakendamisel, sealhulgas andes konkreetseid soovitusi konventsiooni tõlgendamise ja kohaldamise kohta. Konventsiooniosaliste konverents kaalub ka konventsiooni võimalikku muutmist. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9 peaks nõukogu komisjoni ettepaneku alusel võtma vastu otsused, millega kehtestatakse konventsiooniosaliste konverentsil liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, eelkõige konventsiooniosaliste konverentsi kodukorda. Nimetatud kodukorra läbirääkimistel, mis tuleb vastu võtta konsensuse alusel kaheistkümnelt kuu jooksul pärast konventsiooni jõustumist, püüab liit tagada, et talle antakse 27 häält, mis vastab tema liikmesriikide arvule. Kui liidule antakse 27 häält, peaks liitu esindav komisjon tagama tõhustatud koordineerimise liikmesriikidega, et esitada konventsiooniosaliste konverentsil ühtsed seisukohad ja kasutada oma hääleõigust liidu nimel. Selline tõhustatud koordineerimine on eriti asjakohane, võttes arvesse, et kõik liikmesriigid on ka Euroopa Nõukogu liikmed, ning arvestades tehisintellekti kiiret arengut ja vajadust sidusa ülemaailmselt kohaldatava raamistiku järele selles valdkonnas. Tõhustatud koordineerimise tagamiseks tuleks nõukogu kaasata iga seisukoha kujundamisse, olenemata selle laadist, sealhulgas ELi lepingu artikli 16 lõikele 1 ja ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikele 9 tuginevate seisukohtade kujundamisse. Kui liit ei suuda oma jõupingutustest hoolimata saavutada 27 hääle saamist, peaks komisjon selle tagamiseks, et liidul on selline hääle arv, mis vastab tema kaalule Euroopa Nõukogus ja võimaldab tal oma huve asjakohaselt kaitsta, tegema ettepaneku, et liikmesriikidel oleks ELi toimimise lepingu artikli 2 lõike 1 alusel ja liidu ainupädevust täielikult austades õigus konventsiooniga ühineda koos liiduga.
- (7) Komisjon palub igal liikmesriigil saata konventsiooniosaliste konverentsile ühe esindaja, kes osaleb koos komisjoni esindajatega liidu delegatsiooni koosseisus. Järgida tuleb lojaalse koostöö põhimõtet.
- (8) Mis tahes muude lepingute puhul, mida võidakse tulevikus sõlmida Euroopa Nõukogu egiidi all või muudel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas tehisintellekti valdkonnas, ning seoses konventsiooni mis tahes muudatustega tuleks hinnata välispädevuse jaotust liidu ja liikmesriikide vahel, võttes arvesse iga sellise lepingu või muudatuse eripära. On äärmiselt oluline, et liit ja selle liikmesriigid saaksid jätkuvalt täita oma otsest ja aktiivset rolli liidu seisukoha väljendamisel ja liidu huvide kaitsmisel järjepideval ning kooskõlastatud viisil, täielikus kooskõlas aluslepingutega.
- (9) Kooskõlas aluslepingutega peaks komisjon tagama konventsiooni allkirjastamise, eeldusel et see hiljem sõlmitakse,
- ⁽³⁾ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22).
- ⁽⁴⁾ Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16).
- ⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).
- ⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).
- ⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/900 poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta (ELT L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).
- ⁽⁸⁾ Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Nõukogu tehisintellekti, inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi raamkonventsiooni (edaspidi „konventsioon“) Euroopa Liidu nimel allkirjastamiseks antakse luba, eeldusel et nimetatud konventsioon sõlmitakse ⁽⁹⁾.

Artikkel 2

Komisjon tagab konventsiooni allkirjastamise, eeldusel et see sõlmitakse.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 28. august 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

BÓKA J.

⁽⁹⁾ Konventsiooni tekst avaldatakse koos selle sõlmimise otsusega.